

je bila kovana do 10. stoletja. Šele v sredini 14. stoletja se pojavijo v Bresciji, v Milanu, v Pasavi prve kovačnice za nožna rezila.

Mnogo prej nego v Evropi so kovali ogromne železne kose v Indiji. Še danes stoji znameniti železni steber pri indijskem mestu Delhi. Steber je dolg 7,25 m, ima v premeru 40 cm, tehta 6 tisoč kg in je iz 4. stoletja pr. Kr.

Že stari Grki so uporabljali pri gradbi streh železo. Znameniti kupoli cerkve sv. Marka v Benetkah (pozidana 1523) in nekoliko pozneje zgrajene kupole bazilike sv. Petra v Rimu sta prevlečeni na znotraj z železjem, ki ju drži skupaj in varuje razpada.

Najstarejše gradbe, pri katerih je železo prišlo posebno do veljave, so mostovi. Že Aleksander Veliki (356—323 pr. Kr.) bi naj bil zgradil preko reke Evfrat v Mezopotamiji železen most. Najbrž gre v tem slučaju za lesen most na železnih verigah.

Prve fužine ali plavže zasledimo v 14. stoletju ob spodnjem delu nemške reke Ren. V sredini 15. stoletja je bilo tamkaj že 29 velikih peči, iz katerih so lili železo in jeklo.

Železna ogrodja za stavbe so začeli v velikem uporabljati predvsem v Sev. Ameriki. Leta 1883 je zgradil ameriški stavbenik Jenny prvi nebotačnik »Home Insurance Building«, kojega ogrodje je čisto železno.

In danes se dviga železno ogrodje najvišjega ameriškega nebotačnika 400 metrov visoko, radijo-oddajni stolpi dosegajo višino 200 m in lok železnega mosta preko reke Hudson v Njujorku je širok 1200 m brez vmesne opore.

V najbolj modernih stanovanjih vidimo danes pohištvo iz jekla. Jekleno opremo uvajajo tudi v bolnice, šole in javna poslopja. Na Nemškem je že vse polno delavskih naselbin, kojih stanovanjske hiše so jeklene.

Mladina — naš up in naša bodočnost!

Franjo Tanjšek, št. Andraž pri Velenju.

Ko je ob koncu prejšnjega in vzniku sedanjega stoletja prostozidarstvo hotelo med naš narod zanesti nov svetovni in življenjski nazor, se je predvsem obrnilo na mladino. Zavedalo se je, da če se enkrat polasti mladine, mu bo delo lahko in bo lahko izvedlo svoje temne namene. Pa so se razbili vsi načrti prostozidarjev, ker naša mladina — zlasti kmečka — je bila vedno zvesta svojim načelom, cerkvi ter narodu. Niso je omajali še tako ljuti viharji, marveč je vedno trdno stala na braniku svojih načel. Iz takratne mladine so izšli poznejši naši voditelji, ki so vodili naš narod skozi najhujše boje in viharje do zmage in vstajenja.

Kakor nekda, tako mora tudi sedaj naša

slovenska mladina postati ter ostati zvesta čuvarka svojih in narodnih pravic ter nositeljica močnega prosvetnega pokreta, ki naj gre do zadnjega obronka slovenske zemlje in do korenin slovenskega življa. In to sveto nalogo bo lahko vršila. Saj je naša mladina požrtvovalna in delavna; ona se ne ustraši nobenih še tako velikih zaprek, ona ne pozna publih fraz in brezplodnega sanjarjenja ter fantaziranja. Vedno in povsod se je izkazala, da je zmožna svojo nalogo dobro izvršiti. Zato ji moramo dati dela; zaposliti jo je treba pri naših gospodarskih organizacijah in kulturnih ustanovah. Dati ji je treba tudi vpliva na vodstvo, da sama odločuje ter nosi odgovornost. Tako se bo zlasti moška mladina usposobila za svoj nadaljnji življenjski poklic.

V organizacijah, kjer mladina deluje, je povsod bujno življenje, polno neugnane sveže sile ter mladostne moči. Tam se zbira in šolajo naši bodoči gospodarji, od tam bodo izšli ljudje, ki bodo lahko mnogo koristili občini, cerkvi in državi. Slovenska kmečka mladina bo slej ko prej pogumno hodila po poti, ki vodi do uresničenja njenih idealov, in ni je sile, ki bi jo ustavila na tej poti. Armada na-

Velikonočni darovi:

lepa knjiga, spominki, razni albumi, okraski za dom itd. velika izbira in poceni v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 5 in Kralja Petra trg 4.

ših vztrajnih in pogumnih kmečkih fantov bo premagala vsako še tako težko zapreko ter čvrsto stopala cilju nasproti. Mladina slovenska! V tebe zaupa tvoj narod. V tvojih rokah je usoda in bodočnost njegova. Od tebe pričakuje pomoči v težkih dneh. Odzovi se njegovi prošnji, vzdrami se ter napreduj na poti krščanske in narodne prosvete, da moreš enkrat izpolniti svojo dolžnost do naroda: dvigniti ga do boljše in veselejše bodočnosti!

Odbor Krščanske žeznske zveze za Maribor in okolico naznanja vsem članicam in članom, da društvo zopet deluje kakor poprej. V nedeljo dne 2. aprila ima zveza ob 6. uri zjutraj v stolni in mestni župni cerkvi svojo velikonočno cerkveno pobožnost s skupnim sv. obhajilom.

Kamnica pri Mariboru. Tukajšnji cerkveni pevski zbor je na najlepši način praznoval materinski dan dne 25. marca t. l. Deklamacije naših fantov in nato mali prizor »Materina ljubezen dela čudeže«. In nato pa smo imeli skioptično predavanje s slikami »Lurški čudeži«, o katerih je govorila gđ. prof. Stupca. Nato so skupno zapeli z gđ. Stupco pesem, ki se vedno poje v Lurdu pri procesiji s svečicami: »Zvonovi zvonijo, prav miho pojo.« Kamničani so bili jako zadovoljni in so rekli, ta predavateljica pa še mora nas o priliki obiskati. Pa še eno veselo novico, g. urednik: Na materinski dan smo tudi imeli sprejem novih udov v tretji red sv. Frančiška.

Staritrg pri Slovenjgradcu. Čisto tiho in neopaženo klije že nekaj časa sem v Starem trgu mlado življenje. Vzrastel je mlad prosvetnodramatični pokret, ki s svojim mladim dramatičnim zborom, obstoječ iz samih kmečkih fantov in deklet, zadivlja s svojimi predstavami skoraj da celo Mislinjsko dolino. Celo

Samemu sebi je zapustil življenjsko zavarovalnico.

Velika ameriška zavarovalnica je postala žrtov goljufije, katero si je privoščil zakrknjeni samec, ki si je hotel prikrojiti večer svojega življenja prav ugodno ter udobno. Sicer so ga razkrinkali, a od zavarovalnega plena je ostalo le bore malo. Neki Shephart je bil nekoč prav imovit. Posedel je čedno hišo v San Franciscu. Ker je živel preveč potratno in se je ukvarjal povrh še s spekulacijami, je skopnelo njegovo imetje prav kmalu. Ko je prišlo v Njujorku pred meseci do po celem svetu znanih bančnih polomov,

Pavel Keller:

12. nadaljevanje.

„Skrivnostni studenec“

Roman.

Poslovenil dr. Ivan Dornik.

Ema je plosnila z rokami.

»Srčkano! Ali je to res, ali pa je le izmišljeno?«

»Res je. V muzejih lahko vidiš taka gnezdeca, ki so jih našli v gozdovih in po vrtovih.«

»Srčkano! In zakaj dela ščinkavec tako?«

Karel je bil v zadregi.

»Pač zaradi — zaradi tega, da privabi samico.«

Zelo mu je bilo nerodno, da se je stvar obrnila na to stran.

Ema se je zasmejala.

»Da, da, zgradi si zlato hišico, nato pa reče svoji izvoljenki: pridi! Vzemi me! Kajti, glej, zelo bogat možiček sem!«

Sedaj se je zasmel tudi Karel. Na pomladanskem soncu pa je sedel ščinkavec v svoji

pisani praznični suknjici in pel veliko bolj na glas, kakor pa se ščinkavcu spodobi:

»Drugo leto,« je rekla Ema, »bom na cvetno nedeljo natrosila po parku konfeti.«

PRI STUDENCU.

V petek je sedela stara Golobovka pri Colnarjevem studencu. Bila je noč, po nebu je veter podil črne oblake. Ko je tako sedela in delala križe in druga skrivnostna znamenja nad svojimi bolnimi nogami, se ji je bližala postava. Stara žena je pridržala sapo. Previdno, boječe je prihajal proti studencu moški. Čepico si je bil potisnil globoko na oči, brado in usta je imel zavito z ruto. Golobovka se je skrila za drevje. Veter je pihal tako glasno, da ni bilo slišati njenih stopinj.

Moški je obstal pri studencu... se previdno ozrl... prisluhnil... se pripognil, napolnil z vodo steklenico, jo zamašil in jo skril pod plašč. Nato se je obrnil, da bi odšel.

»Stoj!«

»Kdo — kdo — kdo?«

vrsto lepo uspešnih dramatičnih predstav je spravil ta zbor na svoj oder, med temi tudi »Sleherika«, ki je na praznik Sv. Stefana bil vprizorjen ob nabito polni dvorani in v občo zadovoljnost in priznanje gledalcev. In končno je prišla na vrsto Vombergarjeva »Voda«, ki jo je zbor vprizoril v nedeljo dne 12. t. m. ter je s svojim dovršenim nastopom in sigurnostjo vseh igralcev žela splošno priznanje in pohvalo. Saj je mnogokateri, ko je odhajal po končani igri domov, dejal: »Res, takega užitka, kakor danes, pa že dolgo nisem imel in slično. Vloge so bile dobro naštudirane in dobro podane, tako da so se nekatere malenkosti, ki so se tuintam opazile, lahko porazgubile. Kje neki so se vzeli ti igralci tako talentirani in korajžni fantje in dekleta? se gotovo poprašuje vsak obiskovalec predstav. Začetek je že storjen. Samozavestno in ponosno naj bi objel kulturno-izobraževalni pokret in mladeniški-igralski ogenj Starotirčanov vso okolico, vse večje kraje, mesta in trge. In ne bomo zapostavili več za drugimi, doslej mogoče agilnejšimi slovenskimi dolinami kot zaspanci z »mrzlega Pohorja«, ampak kot resni, delavni prosvetitelji vsega miselnjskega in pohorskega ljudstva, sedaj enkrat samo še v kulturnem, pozneje pa tudi v gospodarskem pogledu.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Prostovoljno gasilno društvo Selišči-Kupetinci priredi na velikonocni pondeljek dne 17. aprila t. l. v Pergerjevi dvorani zgodovinsko igro »Guzaj«. Podlaga igri je povest z istim naslovom, ki je izšla v »Slovenskem gospodarju«. Vabljeni vsi od daleč in blizu!

Vojnik. Tukajšnja Marijina kongregacija bo uprizorila v nedeljo dne 2. aprila v posojilniški dvorani igro »Sleherika«.

Vojnik. Težko je najti pravega prijatelja, a kdor ga najde, je našel zaklad. Taki prijatelji in prijateljice so dobre, lepe knjige. Vsako nedeljo jih lahko izposodite v župnijski knjižnici v kaplaniji po jutranji in deseti maši, pa še po večernicah. Poslužite se jih!

Stoletnica Čikage.

Ni še bilo govora o krizi in o brezposelnosti milijonov, ko so sklenili v severnoameriški Čikagi, da bodo pro-

slavili 100letnico ustanovitve mesta s svetovno razstavo. Z neomajanim zaupanjem v napredek je bil storjen sklep, da bo otvorjena svetovna čikaška razstava 1. junija 1933, točno ob 9. uri dopoldne. Med tem so se pa razmere temeljito spremenile. Povsod je zavlada, lo pomanjkanje denarja, revščina ter brezposelnost. Pojavljajo se celo glasovi z zahtevo, naj bi se preložila čikaška razstava na boljše čase. Čikago samo pa noče ničesar čuti o kakšni spremembi prvotnih sklepov in načrtov. Ostane vse pri že objavljenem programu. Vrše se že vse predpriprave in na desettisoče delavcev je zaposlenih z gradnjo razstavnih dvoran.

Zadnjo čikaško razstavo leta 1893 je obiskalo 25 milijonov oseb; uspeh, ki je znatno pripomogel k razmahu in razvoju mesta. Se torej nikakor ne smemo čuditi, čim slabši so postali časi, tem bolj upa Čikago, da bo svetovna razstava krizo omilila in pripomogla k znatnemu izboljšanju sedanjih res žalostnih razmer. Tokrat računajo z obiskom 75 milijonov. Bodoča vstopnina se že uporablja za razstavne priprave. Razstavljalci so podpisali 20milijonsko posojilo, vlada Združenih držav je nakazala 2 milijona dolarjev kot podpo-

ro. Vodstvo razstave je izdalo za 10 milijonov dolarjev obveznic. Iz navedenih svot lahko tudi sklepamo na obseg razstave, katere se bo udeležilo 16 zunanjih držav. 30 držav ameriške unije je zasiguralo udeležbo. Vodstvo razstave ugotavlja že vnaprej, da bo druga tokratna čikaška svetovna razstava rekord.

280 najvažnejših ameriških industrijskih podjetij tekmuje za najboljše razstavne prostore. Pretežna večina razstavljalcev se noče zadovoljiti s stojnicami, ampak gradijo cele pavilijone. Vodilno avtomobilsko podjetje je že spravilo na razstavnih prostor celotno tvornico za avtomobile, ker bo izdelovalo pred očmi posetnikov avtomobile. Druga avtomobilska tvrdka je izdala 500 tisoč dolarjev za svoj pavilijon.

Posebnost razstave bosta dva stolpa; ki bosta dosegla višino 180 m. Oddaljena bosta eden od drugega 600 m, zvezana bosta med seboj z močnimi žičnimi vrmi, v višini 175 m bodo vozili med obema stolpoma sem in tja z največjo brzino avtomobili.

Cela razstava bo pod vtisom nekega čisto novega, česar še svet doslej ni videl.

Hoče. Tovarna postaja. Progovna sekcija v Mariboru je že začela graditi tir, ki bo vodil k skladišču. Vsled tega se prosijo interese, ki so obljubili dati les in denar, pa še niso do sedaj dali, da to čimprej storijo. Denar naj se izroči gg. Florjančiču ali Antonu Verniku ali Posojilnici v Hočah, les pa naj se zapelje na žago g. Potočnika v Spodnjih Hočah, ki ga reže brezplačno.

Hoče. V noči od 17. na 18. marec je preminul nenadoma v najlepši moški dobi 47 let Jožef Lobnik, posestnik, odbornik in član mnogih društev. Bil je kremenit in neupogljiv značaj,

zaveden katoličan. Ne bomo naštevati njegovih vrlin, ki so ga dičile, ne zaslug, ki si jih je stekel v velikem številu v svojem delovanju. Po ločitvi spoznavamo, kako bridka zguba nas je zadela, kakšna vrzel je nastala. Bil je odločen in vnet za vse dobro. K zemeljskemu počitku ga je spremljalo pet častitih duhovnikov in velika množica ljudstva. Poslovil se je od blagopokojnega v jedrnatih in vzvišenih besedah mnogoč. g. dekan Sagaj, pevci so pa zapeli v srce segajoče žalostinke. Jože Lobnik je bil iz narodno zavedne Lobnikove hiše v Orehovi vasi, kjer še živi čil njegov 74letni oče, ki je zvest naročnik »Slovenskega gospodarja« in drugih katoliških listov. Zapušča mnogoštevilno družino: vdovo z nepreskrbljenimi otroci. Častiti duhovščini, pevskemu zboru, požarni brambli, vsem znancem, prijateljem kakor vsakemu, ki

Moški se je zelo prestrašil.
»Kdo govori iz teme?«
»Meden, duh rajnice, duh umorjene hodi tukaj okrog studenca.«
»Jaz nikogar nisem umoril!«
»Lažeš! — Morilec!«
Tedaj je starka stopila izza drevja. Meden je hotel zbežati, toda glasen smeh je zadonel za njim.
»Bojazljivec beži pred staro Golobovko!«
In zopet se je posmehljivo zasmejala.
Moškemu se je ustavila noga.
»Počakaj, če ne, bodo naščuvali gosi za teboj, ti mevža!«

Žena je govorila tako glasno, da se je moški zbal, hrup privabi še ljudi iz hiše. Prišel je bliže. Ko je videl, da ima res opraviti le s staro Golobovko, ne pa s kakšno prikaznijo, se je spremenil. Nahrulil je starko: »Kaj pa kričiš? Česa pa sploh iščeš ti tukaj?«

»In česa išče Meden pri studencu? Haha, o polnoči! Ali iščeš plavalaso Katrico? Na pokopališču jo boš našel!«

»Kaj briga mene Katrica!«
»Mnogo! Vse te briga!«
»Ne govori tako na glas, pojdi z menoj na cesto!«
Starka je šla za njim.
Na cesti je rekla:
»Ali nisi utopil Katrice, ničvrednež ti?«
»Znorela si! Nikoli nisem storil tega jaz! Pri Bogu lahko prisežem —«
»Prisezi rajši pri hudiču, z njim sta si večja znanca! Ti sam si bil Katrici vedno za petami, toda tvoja kriva usta in tvoje hudobne oči ji niso bile všeč, tudi tvoje noge ne, zaradi katerih te niso vzeli k vojakom.«

»Po ustih te bom oplazil, jezikavka ti hudobna!«
»Le kar! Jaz pa znam praskati. Ali ne slišiš, da nekdo žvižga po cesti?«
»Obrekljivka si, ničvredna!«
»Haha, jaz vem vse! Ali naj ti prerokujem iz kart, Meden? Katrica te ni marala, ker imaš kriva usta in črne zobe. Postavni Colnar ji je bil ljubši. In zato se ti je razlil žolč. Saj ti je bil

je začutil Shephart potrebo, da je nekoliko razmišljal o svoji bodočnosti. Sklenil je visoko življenjsko zavarovanje in je tudi pridno plačeval premije. Lepega dne pa se je zazdelo staremu gospodu vendar le preneumno, da bodo postali deležni njegove velike zavarovalnice šele po njegovi smrti — dediči. Zvišal je že obstoječo zavarovalnino na 100.000 dolarjev. Nato je napravil oporoko, v kateri je zapustil polico svojemu sorodniku, gotovemu Jacherju. G. Shephart je zatem legel v posteljo in je umrl. Vse je izteklo po načrtu. Domači zdravnik je izstavil potrdilo na srč-